Lietas Nr. C30569109
Lietas arhīva Nr. CA-1588-17/22

SPRIEDUMS
Latvijas Republikas vārdā

Rīgā 2017.gada 13.aprīlī

Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģija šādā sastāvā:
tiesas sēdes priekšsēdētāja tiesnese I.Grauda
un tiesneses D.Jansone un I.Ozola
ar sekretāri S.Kazaini,
piedaloties sabiedrības ar ierobežotu atbildību "/Nosaukums/" pārstāvim /pers. C/ un Compagnie francaise d'assurance pour le commerce exterieur Latvijas filiāles pārstāvim zvērinātam advokātam Bruno Mačam,
atklātā tiesas sēdē izskatīja civillietu sabiedrības ar ierobežotu atbildību "/Nosaukums/" prasībā pret Compagnie francaise d'assurance pour le commerce exterieur Latvijas filiāli par apdrošināšanas atlīdzības piedziņu sakarā ar sabiedrības ar ierobežotu atbildību "/Nosaukums/" apelācijas sūdzību par Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas 2010.gada 23.decembra spriedumu.

A p r a k s t o š ā

[1] 2009.gada 2.novembrī prasītājs sabiedrība ar ierobežotu atbildību (turpmāk – SIA) "/Nosaukums/" Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesā cēla prasību pret atbildētāju Coface Austria Kreditversicherung AG filiāli Latvijas Republikā, šobrīd Compagnie francaise d'assurance pour le commerce exterieur Latvijas filiāli, par apdrošināšanas atlīdzības piedziņu.

[1.1] 2008.gada 1.jūlijā tika noslēgta piegādātāja kredītrisku apdrošināšanas polise GAC Nr.890001004, atbilstoši kurai atbildētājs ir apdrošinātājs, bet prasītājs – apdrošinātais. Atbilstoši polisei tika noteikts kredītrisku apdrošināšanas segums par prasītāja klientiem (debitoriem, pircējiem), kuri iegādājas preci no prasītāja.

Atbilstoši polisei klientam SIA "OZI" tika noteikts patstāvīgi noteiktais limits 4000 LVL. Prasītājs klientam izsniedza preci uz pēcapmaksu pēc pavadzīmēm. Prece klientam bija jāapmaksā līgumā un pavadzīmē noteiktā termiņā. Pavadzīmes par izsniegto preci, kas tika izrakstītas laikā no 2008.gada 4.augusta līdz 2008.gada 14.augustam, netika apmaksātas un kopējā neapmaksātā pamatparāda summa, kas attiecas uz polisi, ir 1543,49 LVL.

2008.gada 12.decembrī prasītājs iesniedza atbildētājam paziņojumu par SIA "OZI" kavētu maksājumu, kā tas ir noteikts polisē.

2009.gada 12.maijā prasītājs iesniedza atbildētājam apdrošināšanas atlīdzības pieteikumu par klientu.

2009.gada 16.jūnijā atbildētājs sniedza atbildi uz apdrošināšanas atlīdzības pieteikumu par SIA "OZI" un, pamatojoties uz polises riska moduļa B3.04 1.1.punktu, polises vispārīgo noteikumu 1.2.3.punkta iv) apakšpunktu, 2.1.1.punktu, 2.3.punkta i) apakšpunktu, 3.2.punktu un 11.punktu, secināja, ka atbildētājam nav pamata un pienākuma izmaksāt apdrošināšanas atlīdzību sakarā ar prasītāja parādnieka SIA "OZI" ilgstošu nemaksāšanu.

[1.2] Prasītājs uzskata, ka atbildētājam bija pienākums atbilstoši polisei izmaksāt apdrošināšanas atlīdzību par SIA "OZI" neapmaksāto parādu, jo prasītājs ir izpildījis visu polisē noteikto.

Polises riska moduļa ?3.04 ir papildus noteikts, ka prasītājam ir tiesības saviem pircējiem noteikt kredītlimitu, nepārsniedzot sarakstā minēto patstāvīgi noteikto limitu, ievērojot, ka pircējam jāatrodas sarakstā minētā valstī, visiem parādiem 12 mēnešus pirms preces piegādes ir jābūt nomaksātiem maksimālā kredītperioda laikā (t.i., 150 dienu laikā no rēķina izrakstīšanas). Papildus nekādi ierobežojumi polisē netiek noteikti. Apdrošināšanas segums šādā gadījumā ir sarakstā noteiktais, t.i., 80% apmērā no parāda.

SIA "OZI" neapmaksātā summa ir 1543,49 LVL. Tādējādi izmaksājamās apdrošināšanas atlīdzības apmērs ir 1234,79 LVL (80 % no 1543,49 LVL).

[1.3] Latvijas Bankas noteiktā procentu pamatlikme ar 2009.gada 1.janvāri ir 6% gadā, ar 2009.gada 1.jūliju ir 4% gadā. Tādējādi likumisko procentu apmērs no 2009.gada 1.janvāra līdz 2009.gada 30.jūnijam ir 13% gadā, bet ar 2009.gada 1.jūliju – 11% gadā. Likumiskie procenti ir aprēķināmi no 2009.gada 17.jūnija, jo 2009.gada 16.jūnijā atbildētājs pieņēma lēmumu par apdrošināšanas atlīdzības neizmaksāšanu. No 2009.gada 17.jūnija līdz 2009.gada 2.novembrim kavētas 137 dienas. Likumiskie procenti tiek aprēķināti no neizmaksātās apdrošināšanas atlīdzības summas 1234,79 LVL. Likumisko procentu apmērs uz 2009.gada 2.novembri ir 50,75 LVL (1234,79 LVL x 0,03 x 137/100).

Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 195.pantu, Civillikuma 1509., 1587., 1765.pantu, likuma "Par apdrošināšanas līgumu" 24.panta pirmo un otro daļu, lūdz piedzīt no atbildētāja prasītāja labā apdrošināšanas atlīdzību 1234,79 LVL, likumiskos procentus 50,75 LVL, valsts nodevu 157,14 LVL un ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 3,30 LVL; noteikt, ka no atbildētāja tiek aprēķināti un piedzīti likumiskie procenti par neizmaksāto apdrošināšanas atlīdzību, kā tas ir noteikts Civillikuma 1765.pantā (13% gadā no 2009.gada 22.maija līdz 2009.gada 30.jūnijam; no 2009.gada 1.jūlija – 11% gadā), skaitot no 2009.gada 3.novembra par laiku līdz sprieduma izpildei (izsoles dienai).

[2] 2009.gada 9.decembrī Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesā tika saņemti atbildētāja paskaidrojumi, kuros atbildētājs prasību neatzīst pilnīgi.

[2.1] Atbildētājam saskaņā ar pušu starpā noslēgto apdrošināšanas līgumu nebija pienākuma izmaksāt apdrošināšanas atlīdzību prasītājai sakarā ar tās pircēja SIA "OZI" ilgstošu nemaksāšanu, jo prasītājs kā apdrošinātais nebija izpildījis visas ar līgumu uzņemtās saistības.

Saskaņā ar likuma "Par apdrošināšanas līgumu" 1.panta 5.punktu un 12.panta trešo daļu, līguma vispārīgo noteikumu 3.2.punktu, līguma zaudējumu moduļa A2.02 3.punkta otro daļu apdrošinātājam ir tiesības atteikties izmaksāt apdrošināšanas atlīdzību, ja konstatēts, ka apdrošinātais nav izpildījis visus līguma nosacījumus.

Atbilstoši līguma preambulas 4.punktam apdrošināšanas segums paša apdrošinātā noteiktā kredītlimita ietvaros ir spēkā tikai tad, ja tas noteikts,

ievērojot visus līguma un līguma riska moduļa B3.04 nosacījumus. Pieņemot lēmumu par apdrošināšanas atlīdzību prasītājam sakarā ar tā pircēja SIA "OZI" ilgstošu nemaksāšanu, atbildētājs konstatēja, ka prasītājs, piešķirot kredītlimitu darījumiem ar SIA "OZI", nebija ņēmis vērā un ievērojis līguma riska moduļa B3.04 kritērijus kredītlimita noteikšanai, līdz ar ko apdrošināšanas segums darījumiem ar šo pircēju nebija spēkā.

Prasītājam ar pircēju nebija apmierinošas tirdzniecības pieredzes pirms kredītlimita piešķiršanas, par ko liecina izraksts no grāmatvedības programmas par prasītāja norēķiniem ar SIA "OZI" par periodu no 2006.gada 25.augusta līdz 2009.gada 13.maijam. Tajā redzams, ka pircējam visā pārskata periodā bija raksturīgi neievērot un regulāri kavēt rēķinu apmaksas termiņus, pircēja maksājumu disciplīna pasliktinājās jau sākot no 2007.gada novembra. Šādu saistību pildīšanas disciplīnu apdrošinātājs nevarēja novērtēt kā apmierinošu un tādu, uz kuras pamata prasītājs varēja pieņemt pozitīvu lēmumu par sadarbības turpināšanu ar pircēju uz atliktā maksājuma nosacījumiem, ko daļēji arī apliecina fakts, ka prasītājs bija spiests savu interešu aizstāvībai vērsties šķirējtiesā ar pieteikumu par parāda piespiedu piedziņu no pircēja un tā galvinieka. Saskaņā ar prasītāja un pircēja starpā noslēgtā līguma 4.6.punktu prasītājam ir tiesības pārtraukt preču piegādi pircējam uz atliktā maksājuma nosacījumiem, ja pircējs ilgstoši kavē rēķinu apmaksas termiņus vairāk kā trīs reizes. Prasītājs šīs tiesības netika izmantojis. Prasītājs no SIA "OZI" bija saņēmis arī līgumsodu par dažu rēķinu kavējumiem. Kopumā šāda informācija līguma izpratnē ir uzskatāma par negatīvu un par tādu, kura prasītājam bija jāpaziņo atbildētājam, ko prasītājs neizdarīja.

Saskaņā ar līguma vispārīgo noteikumu 1.2.3.punkta iv) apakšpunktu apdrošinātājam nav pienākuma izmaksāt apdrošināšanas atlīdzību, ja konstatēts, ka apdrošinātais konkrētajā lietā nav iesniedzis paziņojumu par negatīvu informāciju, lai gan viņam tāda ir bijusi zināma. Saskaņā ar līguma vispārīgo noteikumu 2.3.punkta i) apakšpunktu, tiklīdz apdrošinātā rīcībā nonāk negatīva informācija par pircēju, apdrošinātajam ir jāiesniedz apdrošinātājam paziņojums par negatīvu informāciju. Šīs savas saistības prasītājs neizpildīja.

Par negatīvu informāciju līguma izpratnē (vispārīgo noteikumu 11.punkts) ir uzskatāms jebkurš gadījums, par kuru apdrošinātais var uzzināt, kas ir novedis vai var novest pie viņa pircēja finansiālās situācijas pasliktināšanās. Par faktu, ka prasītājam bija pieejama negatīva informācija jeb informācija par SIA "OZI" pastiprinātu maksājumu pasliktināšanos, prasītājs atbildētāju nekādā veidā neinformēja.

[2.2] Prasītājam nav pamata prasīt likumiskos procentus, jo saskaņā ar Civillikuma 1759.panta 1.punktu pienākums maksāt procentus rodas tikai par katru parāda samaksas kavējumu. Kavējumu atbildētājs nav pieļāvis, jo netika pieņēmis lēmumu izmaksāt apdrošināšanas atlīdzību, bet atteikumu izmaksāt apdrošināšanas atlīdzību nevar uzskatīt par parādu un svešas naudas lietojumu.

Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 193.pantu, lūdz noraidīt prasītāja prasību.

[3] Ar Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas 2010.gada 23.decembra spriedumu prasība tika noraidīta.

[3.1] Pirmās instances tiesa, atsaucoties uz likuma „Par apdrošināšanas līgumu" 1.panta devīto daļu un Civillikuma 1591.pantu, konstatēja, ka lietā nav strīda par polisē noteiktās prēmijas 13 250 LVL samaksu. Strīdus būtība ir par to, vai prasītājs, kārtojot attiecības ar savu klientu – pircēju SIA "OZI", ir ievērojis visus noslēgtajā apdrošināšanas līgumā paredzētos noteikumus, kas tam dod tiesības prasīt no atbildētāja izmaksāt apdrošināšanas atlīdzību par SIA "OZI" kavētu maksājumu.

Tiesa saskaņā ar polises vispārīgo noteikumu 3.2.punktu – izmaksas nosacījumi – atzina, ka prasītājs nav pierādījis, ka tas būtu izpildījis visus līguma nosacījumus, kas saistīti ar prasītāja klienta SIA "OZI" noteiktās maksājumu kārtības ievērošanu, kā arī nav atspēkojis atbildētāja iebildumus pret prasību.

[3.2] Prasītājs, nosakot kredītlimitu SIA "OZI" 4000 LVL apmērā, nav ievērojis riska moduļa B3.04 1.1.punktu, kas nosaka, ka apdrošinātais var noteikt kredītlimitu patstāvīgi noteiktā limita ietvaros, balstoties uz apmierinošu tirdzniecības pieredzi ar pircēju 12 mēnešu laikā pirms preču nosūtīšanas vai piegādes.

Izraksti no grāmatvedības programmas par SIA "OZI" norēķiniem ar prasītāju liecina, ka no 2007.gada SIA "OZI" sāka biežāk un uz ilgāku laika periodu kavēt rēķinu samaksu. 2008.gada 19.marta rēķina Nr.686853ACP apmaksa tika kavēta par 69 dienām, 2008.gada 20.marta rēķina Nr.686931ACP samaksa – par 68 dienām, 2008.gada 2.janvāra rēķina Nr.669584ACP samaksa – par 62 dienām.

Prasītājs nav tiesai iesniedzis ar SIA "OZI" noslēgto līgumu par preču piegādi un nav arī citādi atspēkojis atbildētāja rakstveida paskaidrojumos izteikto iebildumu, ka prasītājam saskaņā ar 2007.gada 26.septembrī noslēgto līgumu Nr.A190/07V-C ar SIA "OZI" ir tiesības pārtraukt preču piegādi pircējam uz atliktā maksājuma nosacījumiem, ja pircējs ilgstoši kavē rēķinu apmaksas termiņu vairāk kā trīs reizes, un ka prasītājs šīs tiesības netika izmantojis.

Saskaņā ar vispārīgo noteikumu 2.3.punktu prasītājam jāinformē atbildētājs, tiklīdz prasītāja rīcībā nonāk negatīva informācija par pircēju, konkrētajā gadījumā par SIA "OZI".

Pie negatīvās informācijas saskaņā ar augstākminēto normu attiecas jebkurš kavēts maksājums, kas netiek apmaksāts termiņā. Pēc vispārīgo noteikumu skaidrojuma kavēts maksājums ir parāds, uz kuru šis līgums attiecas un kas nav samaksāts pirkuma līgumā norādītajā datumā, valūtā un vietā.

Prasītājs 2008.gada 12.decembra paziņojumā Nr.1461 par katru kavētu maksājumu, kas nosūtīts atbildētājam, norādījis trīs SIA "OZI" neapmaksātus rēķinus: 2008.gada 4.augusta rēķinu Nr.527156ADM ar apmaksas termiņu līdz 2008.gada 18.augustam un neapmaksāto summu 733,94 LVL; 2008.gada 5.augusta rēķinu Nr.525718ADM ar apmaksas termiņu līdz 2008.gada 19.augustam un neapmaksāto summu 410,17 LVL; 2008.gada 14.augusta rēķinu Nr.530013ADM ar apmaksas termiņu līdz 2008.gada 28.augustam ar neapmaksāto summu 399,38 LVL.

Par augstākminēto rēķinu neapmaksu prasītājs cēlis prasību pret atbildētāju par apdrošināšanas atlīdzības izmaksu sakarā ar pircēja SIA "OZI" ilgstošo rēķinu neapmaksāšanu.

Tiesa atzina, ka prasītājs, nosakot SIA "OZI" kredītlimitu 4000 LVL apmērā, nav pietiekami rūpīgi izvērtējis SIA "OZI" saistību pildīšanas disciplīnu, kā arī, nesniedzot atbildētājam visu prasītāja rīcībā esošo negatīvo informāciju par SIA "OZI" rēķinu apmaksas kavējumiem un neizmantojot savas līgumā paredzētās tiesības pārtraukt preču piegādi SIA "OZI" uz atliktā maksājuma nosacījumiem, nav ievērojis polises vispārīgo noteikumu 2.3.punkta 1.apakšpunktu un Civillikuma 1776.pantu.

[3.3] Ņemot vērā minēto, tiesa atzina, ka prasība nav pamatota un pilnībā noraidāma.

[4] 2011.gada 26.janvārī prasītājs iesniedza apelācijas sūdzību par Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas 2010.gada 23.decembra spriedumu, pārsūdzot to pilnā apjomā. Apelācijas sūdzībā atkārtoti norādīts prasības pieteikumā minētais prasības pamatojums.

[4.1] Papildus norādīts, ka nav pamata atbildētāja apgalvojumam par negatīvo informāciju, jo no līguma noslēgšanas brīža līdz preces izsniegšanai SIA „OZI" neiestājās neviens gadījums, par kuru atbilstoši līgumam būtu jāpaziņo atbildētājam par pircēju SIA „OZI".

Līguma termiņā SIA „OZI" tika izsniegta prece pēc piecām pavadzīmēm, kuras izrakstītas īsi pēc līguma noslēgšanas. Līgumā noteiktā negatīvā informācija – pastiprināta maksājumu pasliktināšanās – būtu iestājusies, ja līguma termiņā pircējam pastiprināti pasliktinātos maksājumu disciplīna. Līguma termiņā nav bijis iespējams salīdzināt SIA „OZI" maksājumu disciplīnu, bet, ja salīdzina ar periodu pirms līguma noslēgšanas (ko līgums nenosaka), tad maksājumi pastiprināti nepasliktinās. Pēc 2008.gada 1.jūlija tika apmaksātas pilnībā tikai divas pavadzīmes, kuru kopējais kavējums bija 53 un 46 dienas, ko nevar uzskatīt par pastiprinātu maksājumu pasliktināšanos. Atsaucoties uz līguma zaudējuma moduļa A2.02 1.punkta (b) daļu, prasītājs norāda, ka līguma izpratnē pastiprināta maksājumu pasliktināšanās tiek izprasta, ja parāda maksājumu kavējums pārsniedz 150 dienas no pavadzīmes izrakstīšanas brīža.

[4.2] Prasītājs, piešķirot SIA „OZI" kredītu, ir ievērojis pienācīgu piesardzību un darījumi ar SIA „OZI" tika veikti ar tādu pašu apdomību, kā

prasītājs veiktu neapdrošinātus darījumus. Prece SIA „OZI" tika izsniegta ar pienācīgu piesardzību, jo prece tika izsniegta tikai pēc iepriekš piegādātās preces pilnīgas apmaksas, kā arī prece tika izsniegta nelielos apmēros (ne visa patstāvīgā limita 4000 LVL apmērā).

[4.3] Atbildētāja paskaidrojumos minēto līgumsodu SIA „OZI" apmaksāja labprātīgi, bez tiesvedības uzsākšanas, kas liecina par klienta spēju un labo gribu izpildīt savas saistības.

[4.4] SIA „OZI" un prasītāja starpā 2007.gada 26.septembrī noslēgtais līgums nenosaka, ka prasītājam būtu pienākums pārtraukt preču piegādi SIA „OZI" uz atliktā maksājuma nosacījumiem, ja SIA „OZI" ilgstoši kavē rēķinu apmaksas termiņu vairāk kā trīs reizes. Līguma 4.6.punkts nosaka to kā varbūtību. Prasītāja vērtējumā nav bijusi ilgstoša kavējuma pirms līguma noslēgšanas no SIA „OZI" puses, bet, ja izvērtē SIA „OZI" kredītvēsturi, kopā ir iepriekš bijuši divi periodi, kad maksājumi tika vēlāk apmaksāti nekā iepriekš. Salīdzinoši ar kopējo darījumu summu, kavējuma summas nebija lielas, kā arī kavējums bija raksturīgs gada sākumā, kas ir saistīts ar celtniecības nozares sezonalitāti.

[4.5] Prasītājs uzskata, ka SIA „OZI" neapmaksājot preci, atbilstoši līgumam iestājās apdrošināšanas gadījums, par kuru atbildētājam vajadzēja izmaksāt apdrošināšanas atlīdzību.

Sakarā ar to, ka nav izmaksāta apdrošināšanas atlīdzība, no atbildētāja ir piedzenami arī likumiskie procenti.

Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 195.pantu, Civillikuma 1504., 1587., 1765.pantu, likuma „Par apdrošināšanas līgumu" 24.panta pirmo un otro daļu, lūdz piedzīt no atbildētāja prasītāja labā apdrošināšanas atlīdzību 1234,79 LVL, likumiskos procentus 50,75 LVL, valsts nodevu 157,14 LVL un ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 3,30 LVL, kā arī par tiesvedību pirmās instances tiesā samaksāto valsts nodevu 157,14 LVL un ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 3,30 LVL; noteikt, ka no atbildētāja tiek aprēķināti un piedzīti likumiskie procenti par neizmaksāto apdrošināšanas atlīdzību, kā tas ir noteikts Civillikuma 1765.pantā (13% gadā no 2009.gada 22.maija līdz 2009.gada 30.jūnijam; no 2009.gada 1.jūlija – 11% gadā), skaitot no 2009.gada 3.novembra par laiku līdz sprieduma izpildei (izsoles dienai).

[5] 2011.gada 1.aprīlī Rīgas apgabaltiesā tika saņemti atbildētāja paskaidrojumi, kuros norādīts, ka pirmās instances tiesas spriedums ir taisnīgs, likumīgs un pamatots.

Prasītāja apelācijas sūdzībā norādītais apgalvojums, ka prasītāja tirdzniecības pieredze ar SIA „OZI" ir bijusi apmierinoša, jo pircējs nomaksājis visus parādus maksimālā kredītperioda laikā, neatbilst noslēgtajam apdrošināšanas līgumam. Atsaucoties uz līguma speciālo noteikumu-saraksta 3.punktu, vispārīgo noteikumu 2.2.1.punktu, atbildētājs norāda, ka prasītājs un pircējs SIA „OZI" bija vienojušies līgumā, ka rēķini par precēm tiks apmaksāti 14 dienu laikā, tātad maksimālais kredītperiods bija 14 dienas, nevis 150 dienas. Ja pircējs rēķinu apmaksāja 15.dienā, tad apdrošināšanas līguma izpratnē šāds maksājums ir uzskatāms par kavētu maksājumu un, ja šādi kavējumi bija regulāri, vairākkārtēji, tad šādu tirdzniecības pieredzi nevar novērtēt kā apmierinošu.

[6] 2012.gada 11.janvārī Rīgas apgabaltiesā tika saņemts prasītāja iesniegums pie apelācijas sūdzības, kurā norādīts, ka sakarā ar to, ka kopš apelācijas sūdzības iesniegšanas tiesā par SIA „OZI" tā galvinieks ir samaksājis daļu no parāda, prasītājs samazina prasības summu. Par SIA „OZI" tā galvinieks ir samaksājis 80 LVL. Klienta neapmaksātā summa ir 1463,49 LVL (1543,49 LVL – 80 LVL). Tādējādi izmaksājamās apdrošināšanas atlīdzības apmērs ir 1170,79 LVL (80% no 1462,39 LVL).

[7] Ar Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2012.gada 30.janvāra spriedumu prasība tika noraidīta.

2012.gada 5.martā prasītājs iesniedza kasācijas sūdzību par Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2012.gada 30.janvāra spriedumu.

Ar Augstākās tiesas Senāta 2013.gada 12.novembra spriedumu Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2012.gada 30.janvāra spriedums tika atcelts un lieta tika nodota jaunai izskatīšanai apelācijas instances tiesai.

[8] Ar Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2014.gada 3.marta spriedumu prasība tika apmierināta.

2014.gada 6.jūnijā atbildētājs iesniedza kasācijas sūdzību par Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2014.gada 3.marta spriedumu.

Ar Latvijas Republikas Augstākās tiesas Civillietu departamenta 2017.gada 31.janvāra spriedumu Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2014.gada 3.marta spriedums tika atcelts un lieta tika nodota jaunai izskatīšanai.

[9] Prasītāja pārstāvis /pers. C/ tiesas sēdē apelācijas sūdzību un prasību uzturēja uz apelācijas sūdzībā un prasības pieteikumā norādītajiem argumentiem.

Atbildētāja pārstāvis zvērināts advokāts Bruno Mačs tiesas sēdē apelācijas sūdzību un prasību neatzina uz paskaidrojumos norādītajiem argumentiem.

M o t ī v u d a ļ

[10] Pārbaudījusi lietas materiālus un noklausījusies pušu pārstāvju paskaidrojumus, Civillietu tiesas kolēģija atzīst, ka prasība nav pamatota un ir noraidāma.

[11] Atbilstoši Civilprocesa likuma 432.panta piektajai daļai apelācijas instances tiesas sprieduma motīvu daļā norāda šā likuma 193.panta piektajā daļā minētos apstākļus, kā arī motivē attieksmi pret pirmās instances tiesas spriedumu. Ja tiesa, izskatot lietu, atzīst, ka zemākās instances tiesas spriedumā ietvertais pamatojums ir pareizs un pilnībā pietiekams, tā sprieduma motīvu daļā var norādīt, ka pievienojas zemākās instances tiesas sprieduma motivācijai. Šādā gadījumā šā likuma 193.panta piektajā daļā noteiktos apsvērumus sprieduma motīvu daļā var nenorādīt.

Civillietu tiesas kolēģija atzīst, ka Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas 2010.gada 23.decembra spriedumā ietvertais pamatojums ir pareizs un pilnībā pietiekams, un atbilstoši Civilprocesa likuma 432.panta piektajai daļai Civillietu tiesu palāta pievienojas pirmās instances tiesas spriedumā paustajai motivācijai.

[11.1] Nav pamatots apelācijas sūdzībā minētais viedoklis, ka tirdzniecības pieredze ar SIA „OZI" bija apmierinoša un nebija negatīvas informācijas, par kuru prasītājam būtu pienākums ziņot atbildētājam.

Kā to pareizi ir konstatējusi pirmās instances tiesa, izraksti no grāmatvedības programmas par SIA „OZI" norēķiniem ar prasītāju liecina, ka no 2007.gada SIA „OZI" sāka biežāk un ilgāku laika periodu kavēt rēķinu samaksu. 2008.gada 19.marta rēķina Nr.686853ACP apmaksa tika kavēta par 69 dienām, 2008.gada 20.marta rēķina Nr.686931ACP apmaksa – par 68 dienām, 2008.gada 2.janvāra rēķina Nr.686931ACP apmaksa – par 62 dienām (1.sējums l.l.36, l.l.58-l.l.59). Ar šādu ievērojamu kavēšanos tika būtiski pārkāpti starp SIA „OZI" un prasītāju 2007.gada 26.septembrī noslēgtā līguma Nr.A190/07V-C (1.sējums l.l.90) 3.1.punkta noteikumi, atbilstoši kuriem prece pircējam bija jāapmaksā 14 dienu laikā no preces piegādes vai pieņemšanas brīža.

Prasītāja apelācijas sūdzībā minētais viedoklis, ka apdrošināšanas līguma izpratnē pircēja saistību nepildīšana ir, ja pircējs nav pilnībā nomaksājis savu parādu prasītājam līdz maksimālā kredītperioda (150 dienu laikā no pavadzīmes izrakstīšanas brīža) beigām, ir kļūdains.

Atbilstoši apdrošināšanas līguma vispārīgo noteikumu 2.2.1.punktam sākotnējais kredītperiods, kas tiek piešķirts pircējam, nedrīkst pārsniegt maksimālo kredītperiodu.

Starp SIA „OZI" un prasītāju noslēgtajā līgumā līdzēji bija vienojušies, ka rēķini par precēm tiks apmaksāti 14 dienu laikā. Tātad kredītperiods, ko prasītājs bija noteicis pircējam, bija 14 dienas, nevis 150 dienas.

Kā norādīts Augstākās tiesas Civillietu departamenta spriedumā pēc būtības analogā pušu strīdā, kas izriet no tā paša apdrošināšanas līguma, maksimālais kredītperiods ir apdrošināšanas līgumā paredzētais maksimālais termiņš, līdz kuram apdrošinājuma ņēmējs ir tiesīgs noteikt atlikto maksājumu, un parāda nesamaksāšana šajā termiņā (150 dienās) ir apdrošināšanas risks (līguma sadaļas „Zaudējumu modulis A2.02." 1.punkts). Citiem vārdiem, ja parāds netiek samaksāts 150 dienās un ir ievēroti visi pārējie nosacījumi, iestājas apdrošināšanas gadījums. Tātad tas ir lielums, kas attiecas uz apdrošināto risku. Savukārt par tirdzniecības pieredzi starp apdrošinājuma ņēmēju un tās klientu var spriest pēc tā, kā šīs personas pilda piegādes pirkuma līguma saistības. Proti, pirms piegādes apdrošinājuma ņēmējam ar pienācīgu apdomību un rūpību ir jāizvērtē, kā klients ir pildījis līdzšinējās saistības, vai maksājumu disciplīna bijusi apmierinoša, kas var liecināt par apdrošinātā riska iestāšanās iespējamību. Neatkarīgi no tā, par kādu maksimālo kredītperiodu vienojušies apdrošinājuma līguma slēdzēji, pircējam (klientam) ir saistoši pirkuma līgumā noteiktie samaksas termiņi. Pirkuma līgumā noteikto saistību izpildīšanas disciplīna ir mēraukla pircēja finansiālajām iespējām un maksātspējai, kas apdrošinājuma ņēmējam bija jāizvērtē, pirms noteikt klientam kredītlimitu pastāvīgi noteiktā limita ietvaros. Prasītājs, nosakot klientam rēķina apmaksai tieši 14 dienu termiņu, būtībā ir paudis savu attieksmi par tai pieņemamu tirdzniecības praksi (*skat. Augstākās tiesas Civillietu departamenta 2014.gada 8.oktobra paplašinātā sastāva spriedumu lietā Nr.SKC-33/2014*).

[11.2] Ievērojot to, ka prasītājam bija zināma negatīva informācija, kura būtiski palielināja apdrošinātā riska iestāšanos, pretēji prasītāja apelācijas sūdzībā minētajam nav pamata atzīt, ka prasītājs ir ievērojis pienācīgu piesardzību, piešķirot kredītu pircējam.

[11.3] Nav pamatots prasītāja apelācijas sūdzībā minētais arguments par atbildētāja paskaidrojumos minēto līgumsodu, kuru SIA „OZI" apmaksāja labprātīgi, bez tiesvedības uzsākšanas. Līgumsoda piemērošana norāda uz līguma noteikumu neievērošanu, kas ir vērtējama kā negatīva informācija, pat neskatoties uz labprātīgu līgumsoda samaksu.

[11.4] Par pirmās instances tiesas sprieduma nepamatotību neliecina arī prasītāja apelācijas sūdzībā minētais arguments, ka SIA „OZI" un prasītāja starpā 2007.gada 26.septembrī noslēgtā līguma 4.6.punkts nosaka kā varbūtību, nevis pienākumu prasītājam pārtraukt preču piegādi SIA „OZI" uz atliktā maksājuma nosacījumiem, ja SIA „OZI" ilgstoši kavē rēķinu apmaksas termiņu vairāk kā trīs reizes. Pirmās instances tiesa pareizi secināja, ka prasītājs, neizmantojot savas līgumā paredzētās tiesības pārtraukt preču piegādi SIA „OZI" uz atliktā maksājuma nosacījumiem, nav ievērojis Civillikuma 1776.pantu.

[11.5] Ievērojot minēto, pretēji prasītāja apelācijas sūdzībā norādītajam, atbildētājam saskaņā ar apdrošināšanas līguma riska moduļa 1.1.punktu, vispārīgo noteikumu 1.2.3.punkta iv) apakšpunktu, 2.1.1.punktu, 2.3.punkta i) apakšpunktu, 3.2.punktu, 9.2.punktu, 11.punktu, nebija pienākuma izmaksāt apdrošināšanas atlīdzību prasītājam.

Tādējādi prasītāja prasība nav pamatota un ir noraidāma pilnībā, kā to pamatoti atzina arī pirmās instances tiesa.

Turklāt likumisko procentu aprēķināšanai nav pamata, jo atteikums izmaksāt apdrošināšanas atlīdzību nav uzskatāms par parādu un svešas naudas lietojumu Civillikuma 1759.panta izpratnē.

[12] Šādos apstākļos Civillietu tiesas kolēģija atzīst, ka pirmās instances tiesa ir pareizi izvērtējusi lietas apstākļus un taisījusi pamatotu un likumīgu spriedumu par prasības noraidīšanu, bet prasītāja apelācijas sūdzībā minētie argumenti apstiprinājumu nav guvuši.

[13] Kā redzams no lietas materiāliem, saistībā ar lietas izskatīšanu ir radušies izdevumi pirmās instances tiesā 7,63 LVL jeb 10,86 EUR un apelācijas instances tiesā 1,12 EUR (2.sējums l.l.23-l.l.26), kopā 11,98 EUR. Ņemot vērā to, ka prasītājs atbilstoši Civilprocesa likuma 40.panta pirmajai daļai līdz lietas izskatīšanai ir iemaksājis ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 3,30 LVL jeb 4,70 EUR (1.sējums l.l.4) un 3,30 LVL jeb 4,70 EUR (1.sējums l.l.79), kopā 9,40 EUR, saskaņā ar Civilprocesa likuma 42.panta otro daļu no prasītāja valsts labā piedzenama atlikusī summa 2,58 EUR (11,98 EUR – 9,40 EUR).

Atbilstoši Civilprocesa likuma 434.panta ceturtajai daļai, 204.[1]pantam prasītājam nosakāms 10 dienu termiņš no sprieduma spēkā stāšanās dienas sprieduma labprātīgai izpildei. Šajā termiņā valsts labā piedzenamo tiesas izdevumu samaksu apliecinošs dokuments iesniedzams Rīgas apgabaltiesā.

R e z o l u t ī v ā

Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 432.-434.pantu, Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģija

n o s p r i e d a

sabiedrības ar ierobežotu atbildību "/Nosaukums/" prasību pret Compagnie francaise d'assurance pour le commerce exterieur Latvijas filiāli par apdrošināšanas atlīdzības piedziņu – noraidīt.

Piedzīt no sabiedrības ar ierobežotu atbildību "/Nosaukums/", reģistrācijas numurs /reģistrācijas numurs/, valsts labā ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 2,58 EUR (divi *euro* piecdesmit astoņi centi).

Noteikt sabiedrībai ar ierobežotu atbildību "/Nosaukums/" 10 dienu termiņu no sprieduma spēkā stāšanās dienas sprieduma daļā par tiesas izdevumu piedziņu labprātīgai izpildei. Šajā termiņā valsts labā piedzenamo tiesas izdevumu samaksu apliecinošs dokuments iesniedzams Rīgas apgabaltiesā.

Spriedumu var pārsūdzēt kasācijas kārtībā Latvijas Republikas Augstākās tiesas Civillietu departamentam 30 dienu laikā no pilna sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot kasācijas sūdzību Rīgas apgabaltiesā un iemaksājot drošības naudu 300 *euro* apmērā.

Pilna sprieduma sastādīšanas datums – 2017.gada 3.jūlijs.

Tiesneses I.Grauda

D.Jansone

I.Ozola